

Tilinpäätöksen analyysi - tunnusluvut

Tilinpäätös ja verotus

Kannattavuuden tunnusluvut

- Absoluuttinen kannattavuus
 - tuottojen ja kulujen erotus euroina
 - esim. liikevoitto, nettotulos
- Suhteellinen kannattavuus
 - absoluuttinen (euromääräinen) kannattavuus
 - jaetaan suhteuttavalla luvulla
 - esim. liikevoitto jaetaan liikevaihdolla
 - -> liikevoitto- %

Myyntikate – tunnuslukujen reliikki

Yrityksen kustannukset voidaan jaotella muuttuviin ja kiinteisiin kuluihin

- Muuttuvat kustannukset joustavat
- Kiinteät eivät joustavat

Myyntikate kuvaa yrityksen liiketoiminnan tilannetta muuttuvien kulujen jälkeen

Myyntikateprosenttia käytetään tunnuslukuna

yleisesti kaupan alalla ja teollisuudessa

Soveltuu kuitenkin vain yksittäisen yrityksen kehityksen tarkasteluun tai saman toimialan yritysten keskinäiseen vertailuun

$$\circ \text{Myyntikate-\%} = \frac{\text{Myyntikate} \times 100}{\text{Liikevaihto}}$$

Kannattavuuden muut tunnusluvut

Liikevoitto

Liikevoitto (EBIT) on yrityksen voitto ennen korkoja ja veroja, joka lasketaan vähentämällä liiketoiminnan kulut liikevaihdosta. Se kuvaa yrityksen operatiivista tehokkuutta.

Käyttökate

Käyttökate (EBITDA) on liikevoitto ennen korkoja, veroja, poistoja ja arvonalentumisia. Se lasketaan lisäämällä poistot ja arvonalentumiset liikevoittoon, ja antaa kuvan yrityksen kassavirrasta.

Nettotulos

Nettotulos (Net Profit) on yrityksen voitto kaikkien kulujen, korkojen ja verojen jälkeen. Se lasketaan vähentämällä kaikki kulut liikevaihdosta ja kertoo yrityksen ansioista tilikauden aikana.

Erä	Summa (€)
Liikevaihto	1,000,000
Materiaalit ja palvelut	200,000
Henkilöstökulut	300,000
Poistot ja arvonalentumiset	50,000
Liiketoiminnan muut kulut	100,000
Korkokulut	20,000
Verot	60,000

Laskelmat:

Liikevoitto: $1,000,000 - (200,000 + 300,000 + 100,000) = 400,000$ €

Käyttökate: $400,000 + 50,000 = 450,000$ €

Nettotulos: $400,000 - (20,000 + 60,000) = 320,000$ €

Kannattavuutta kuvaavat tulokseen perustuvat tunnusluvut

Voittoprosentti-lähestymistapa

$$\text{Liikevoitto-\%} = \text{Liikevoitto} / \text{Liikevaihto} * 100$$

$$\text{Käyttökate-\%} = \text{Käyttökate} / \text{Liikevaihto} * 100$$

$$\text{Käyttökate} = \text{Liikevoitto} + \text{poistot}$$

$$\text{Nettotulos-\%} = \text{Nettotulos} / \text{Liikevaihto} * 100$$

Nettotulosta laskettaessa ei oteta huomioon satunnaisia eriä eikä tilinpäätössiirtoja.

Ohjeellisia viitearvoja

Liikevoittoprosentti

> 10 % hyvä

5 – 10 % tyydyttävä

< 5 % heikko

Käyttökateprosentti

teollisuus 10 -25 %

kauppa 2 – 10 %

palvelu 5 – 15 %

Kannattavuuden tarkastelu pääoman kautta

$$\text{Oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Oma pääoma (keskiarvo)}} * 100$$

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{Sijoitettu pääoma (oma pääoma + korolliset velat)}} * 100$$

$$\text{Kokonaispääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Voitto} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma}} * 100$$

- pääoma = keskimääräinen pääoma tilikauden aikana
- sijoitettu pääoma = oma pääoma + pitkäaikaiset lainat + korolliset lyhytaikaiset lainat
- omaan pääomaan otetaan mukaan pääomalainat

Ohjeellisia viitearvoja

Oman pääoman
tuottoprosentti

> 20 % hyvä

10 - 19 % tyydyttävä

< 10 % heikko

Sijoitetun pääoman
tuottoprosentti

> yli 15 % hyvä

5 – 14 % tyydyttävä

< 5 % heikko

Kannattavuuden tunnuslukujen tulkinta

- tunnusluvut suuntaa antavia
- kun yrityksen kannattavuutta arvioidaan sijoitetun pääoman tuoton perusteella, tunnusluvun tulkinnassa tulee kiinnittää huomiota
 - absoluuttiseen numeroarvoon
 - yrityksen toiminnan riskillisyyteen
- jos saavutettu tuotto on hyvin varma ja riski alhainen → sijoittajat ja luotonantajat saattavat hyväksyä pienemmän pääoman tuoton kuin korkeariskiseltä yritykseltä
- taulukkoa käytettäessä riskien huomioiminen soveltajan harkinnassa!

Kannattavuuden parantaminen operatiivisesti



LIQUIDITY



Maksuvalmius

Maksuvalmius eli likviditeetti

- Yrityksen kyky selvitä ajallaan kaikista maksuvelvoitteistaan
- Varmistaa yritystoiminnan ongelmattoman jatkuvuuden
- Maksuvalmiuden selvittäminen on tärkeää esimerkiksi
 - suunniteltaessa uusia investointeja
 - hankittaessa lisää lainaa rahoituslaitoksilta
- Maksuvalmius voi hetkellisesti olla miinuksella
- Maksuvalmius koostuu yrityksen kolmesta rahälähteestä
 - Käteisvarat
 - Pankkitalletukset
 - Nopeasti realisoitavat sijoitukset



Huono maksuvalmius

- huono maksuvalmius aiheuttaa yritykselle turhia kustannuksia
 - viivästyskorkoja ja perintäkuluja
- mahdollisesti lyhytaikaisen luoton tarvetta (kallista)
- maksuvalmius on mittari, jonka alhainen taso voi näkyä ulospäin maksuviiveinä ja lopulta julkisina maksuhäiriöinä
- lisää epäluottamusta yritystä kohtaan
- toiminta vaikeutuu / vaarantuu



Kassabudjetti (NTK)

- **kassabudjetti** on lyhyelle aikavälille laadittu
- rahoitusbudjetti
- kassabudjetin tarkkailu = maksuvalmiuden seuranta
- tavoitteena selvittää, millaisia eroja syntynyt budjetoidun ja todellisen tilanteen välille
- erojen syyt
- nopea reagointi ja toiminnan uudelleen arviointi
- kassabudjettia voidaan tarkkailla jopa päivätasolla
- jos ulos lähtevän rahan määrä suurempi kuin sisään tulevan rahan määrä → rahoituksen suunnittelu



Maksuvalmiuden tunnusluvut

Perustuu taseen lyhytvaikutteisiin eriin:

- käyttöpääoma tai liikepääoma

NETTOKÄYTTÖPÄÄOMA

+ Vaihto-omaisuus

+ Rahoitusomaisuus

- Lyhytaikaiset velat

Maksuvalmiuden tunnusluvut nopealla silmäyksellä

Tase		Tase	
VASTAAVAA		VASTATTAVAA	
Pysyvät vastaavat	300 000	Oma pääoma	200 000
Vaihtuvat vastaavat	200 000	Vieras po (pitkäaik)	300 000
Rahat ja pankkisaamiset	100 000	Vieras po (lyhytaik)	100 000
YHTEENSÄ	600 000	YHTEENSÄ	600 000

- hyvä tilanne, kun rahaa on enemmän kuin erääntyviä velkoja
- ostovelat, alv-velat, ennakonpidätykset ja sotu, lainojen lyhennykset
- myös myyntisaamisista kertyy rahaa, maksuehto vaikuttaa
- myös varasto voidaan muuttaa rahaksi, mutta vie enemmän aikaa

Maksuvalmiuden tunnusluvut

- Quick ratio
 - riittävätkö yrityksen jo käytössä olevat rahavarat ja asiakkailta tulevat suoritukset (myyntisaamiset) lyhytaikaisten velkojen maksamiseen
- Current ratio
 - mittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisten velkojen maksusta vaihto- ja rahoitusomaisuudellaan
- myyntisaamisten ja ostovelkojen maksuajat vaikuttavat yrityksen maksuvalmiuteen, samoin varaston kiertonopeus

Quick ratio

”Happotesti”

= Rahoitusomaisuus

Lyhytaikainen vieras pääoma – lyhyt.aik. saadut ennakot

- o paljonko yrityksellä on rahaa ja saamisia verrattuna lyhytaikaisiin velkoihin
- o lyhytaikaisesta vpo:sta vähennetään saadut ennakot
- o **rahoitusomaisuus = lyhytaikaiset saamiset + rahavarat + rahoitusarvopaperit**
- o quick ration normiarvot:

Quick ratio	YRITYKSEN MAKSUVALMIUS
Yli 1	hyvä
0,5 – 1	tydyttävä
Alle 0,5	heikko

Current ratio

- CURRENT RATIO

= Vaihto-omaisuus + rahoitusomaisuus

Lyhytaikainen vieras pääoma

- lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan ei oteta mukaan saatuja ennakoita
- saamisissa ei huomioida osatuloutuksen saamia
- current ration normiarvot:

CURRENT RATIO	YRITYKSEN MAKSUVALMIUS
> 2	hyvä
1 - 2	tydyttävä
< 1	heikko

Rahoitustuloksen tarkastelu

Rahoitustulos kertoo, kuinka paljon yrityksen varsinainen liiketoiminta tuottaa tulorahoitusta.

Se kuvaa yrityksen kykyä suoriutua varsinaisen liiketoiminnan tuotoilla lainojen lyhennyksistä, käyttöpääoman lisäyksestä ja investointien omarahoituksesta

Rahoitustulos = Nettotulos + Poistot ja arvonalenemiset

Rahoitustulos -% = $\frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$

Maksuaikojen vaikutus maksuvalmiuteen

Maksuvalmiuden suunnittelu

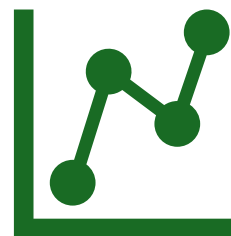
- myyntilaskujen maksuajat
 - ohje laskuttajille (neuvoteltu asiakkaiden kanssa)
 - mahdollisimman lyhyet
 - 7 pv, 14 pv, 30 pv è
- ostolaskujen maksuajat
 - neuvottelut toimittajien kanssa
 - mahdollisimman pitkät
 - 21 pv, 31 pv tai enemmän è
 - maksamalla laskut ajoissa varmistetaan, että saadaan
 - jatkossakin neuvoteltua hyvät maksuehdot

Yhteenvetoa maksuvalmiudesta



jos rahalähteet uhkaavat loppua, yrityksellä on kolme vaihtoehtoa selvittää tilanteesta

kassaanmaksujen nopeuttaminen
kassastamaksujen lykkääminen
lisälainan neuvotteleminen



MAKSUVALMIUDEN TUNNUSLUVUT

tyypillisimmät tunnusluvut, joita mittaavat mahdollisuuksien mukaan luotettavasti yrityksen maksuvalmiutta

perustuvat tilinpäätöstietoihin

- quick ratio
- current ratio
- Nettokäyttöpääoma -%

A photograph of several wooden blocks with letters on them, arranged on a light blue textured surface. The word "EQUITY" is spelled out in a row of six blocks in the center. Other blocks with letters like "A", "C", "S", "L", and "O" are scattered around, some in focus and some blurred in the background.

EQUITY

Käyttöpääoma

Käyttöpääoma yleisesti

- Yritystä perustettaessa suoritetaan hankintoja, jotka vaativat rahaa
 - investoinnit toimitiloihin, koneisiin yms.
 - pääomarahoitus (oma ja vieras pääoma)
 - Käyttöpääomaa menoihin
- tulorahoitus, jota alkaa kertyä vasta toiminnan myötä
- Käyttöpääomaa tarvitaan
 - raaka-aineiden, tavaravaraston hankintaan
 - myynnin rahoittamiseen, kun ei saada heti suoritusta (myyntisaamiset)





Esimerkki käyttöpääomasta

- Käyttöpääomaa saadaan ostettaessa luotolla (ostovelat)
- + Myyntisaamiset
- + Tavaravarasto (Vaihto-omaisuus)
- - Ostovelat
- = Käyttöpääoma

- Käyttöpääoma
- -> myyntisaamisiin sitoutuu rahaa
- -> tavaravarastoon sitoutuu rahaa
- -> ostovelat vapauttavat rahaa
- vaikuttavat yrityksen maksuvalmiuteen [?] tavoitteena mahdollisimman pieni käyttöpääoman määrä

Nettokäyttöpääoma on maksuvalmiuden tunnusluku

○ NETTOKÄYTTÖPÄÄOMA-%

= 100 x Nettokäyttöpääoma

Liikevaihto

- nettokäyttöpääoma = vaihto-omaisuus + rahoitusomaisuus – lyhytaikainen vieras po
- kertoo, kuinka suuri osa liikevaihdosta on jatkuvasti nettomääräisesti sitoutuneena käyttöpääomaan
- hallitsemattomasti kasvava nettokäyttöpääoma sitoo tarpeettomasti yrityksen varoja → yrityksen maksuvalmius heikentyy ja kassavarat tyrehtyvät
- mitä suurempi nettokäyttöpääoma on, sitä enemmän se sitoo yrityksen varoja
- ei normiarvoja (viitearvot)

Käyttöpääoman tunnusluvut

- Kiertoaikatunnusluvut
 - mitataan rahan sitoutumista yrityksen toimintaan
 - Keskeistä ymmärtää erien vaikutukset maksuvalmiuteen:
 - Myyntisaamisten kiertoaika
 - Ostolaskujen kiertoaika
 - Varaston kiertoaika

Käyttöpääomaerien tunnusluvut

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika (pv)} = \frac{365 \times \text{Myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto}}$$

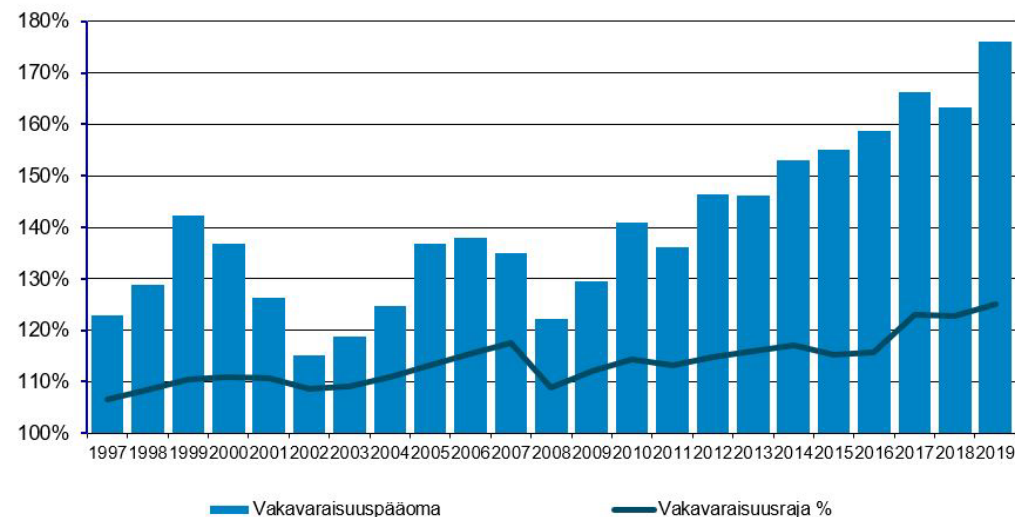
$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{365 \times \text{Ostovelat}}{\text{Aine- ja tarvikeostot}}$$

$$\text{Varaston kiertoaika (pv)} = \frac{365 \times \text{Vaihto-omaisuus} - \text{enn.maksut}}{\text{Ostot tilikauden aikana}}$$

Vakavaraisuus

Riittävä vakavaraisuus

- kuvaa yrityksen kykyä hoitaa taloudelliset velvoitteet pitkällä aikavälillä
- riittävästi omaa pääomaa
 - paremmat mahdollisuudet selvittää taloudellisista haasteista (myynnin lasku, kustannusten nousu)
 - helpompi saada edullista rahoitusta
 - toiminnan laajentaminen, investoinnit
- verrataan oman pääoman määrää oman ja vieraan pääoman yhteismäärään



Muita merkkejä vakavaraisuudesta

- helpompi saada ostettua tavaroita ja palveluja
- luotettava toimittaja omille asiakkailleen
 - varsinkin isoissa toimituksissa tärkeää
- varma palkanmaksaja
- asiakkaalle merkki hyvin hoidetusta yrityksestä ja tae toiminnan jatkuvuudesta



Vakavaraisuus nopealla silmäyksellä

Tase		Tase	
VASTAAVAA		VASTATTAVAA	
Pysyvät vastaavat	300 000	Oma pääoma	200 000
Vaihtuvat vastaavat	200 000	Vieras po (pitkäaik)	300 000
Rahat ja pankkisaamiset	100 000	Vieras po (lyhytaik)	100 000
YHTEENSÄ	600 000	YHTEENSÄ	600 000

Oma pääoma koostuu

- osakepääomasta (yhtiöpanoksista, yksityissijoituksista - yksityisotoista)
- ed. tilikausien voitoista = voittovarat, joita ei ole otettu ulos yrityksestä
- tilikauden voitosta

Vakavaraisuuden tunnuslukuja

Vakavaraisuus kertoo yrityksen kyvystä suorittaa velvoitteistaan pitkällä aikavälillä

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Oik.taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} * 100$$

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat}}{\text{Liikevaihto}} * 100$$

Vakavaraisuuden tunnuslukujen vertailua

Omavaraisuusaste

> 40 % hyvä

20 - 40 % tyydyttävä

< 20 % heikko

Suhteellinen
velkaantuneisuus

alle 40 % hyvä

41 - 80 % tyydyttävä

yli 80 % heikko

Vakavaraisuuden tarkastelusta

- lopullinen arviointi yrityskohtaista
- jos yrityksen toimintaan liittyvä riski on alhainen ja tulokehitys hyvä → korkeaakin velkaantumistasetta voidaan pitää hyväksyttävänä
- jos yrityksen tulot vaihtelevat voimakkaasti tilikaudesta toiseen tai tulokehitys on niukkaa ja esiintyy tappiollisiakin tilikausia
 - korkea velkaantuminen erityisen huolestuttavaa
 - matalakin velkaantuminen voi olla jatkuvuutta uhkaava riski

Tilinpäätöksen tarkastelun yhteenveto

PERUSKÄSITTEITÄ

- **myyntikate**
= liikevaihto – ainekäyttö - ulkopuoliset palvelut – muuttuvat henkilöstökulut
- **liiketulos** (liikevoitto)
= liikevaihto + liiketoiminnan muut tuotot - toimintakulut - poistot ja arvonalennukset +/- poikkeukselliset erät
- **käyttökate**
= liiketulos + poistot ja arvonalentumiset
- **nettotulos**
= liiketulos +/- rahoituserät +/- verot
- **rahoitustulos**
= nettotulos + poistot ja arvonalentumiset
- **kokonaistulos**
= nettotulos ja poikkeukselliset erät

...PERUSKÄSITTEITÄ

- **omat varat**

= taseen oma pääoma + vapaaehtoiset varaukset + poistoero verovelalla vähennettynä + oman pääoman ehtoiset pääomalainat osittain (= siihen asti, että oma pääoma on nolla)

- **oikaistu oma pääoma keskimäärin**

= tilikauden alun ja lopun oman pääoman keskiarvo

- **sijoitettu pääoma**

= oma pääoma + korolliset velat

- **käyttöpääoma**

= vaihto-omaisuus + myyntisaamiset + sisäiset myyntisaamiset + osatuloutuksen saamiset - ostovelat - sisäiset ostovelat - saadut ennakot

TALOUDELLINEN ANALYYSI

1. Tuloslaskelman ja taseen oikaiseminen
 - palkkakorjaukset
 - poistot vastaamaan todellista hankintamenon jaksoista
(käyttöaikaa vastaava osuus – EVL-poisto)
2. Tunnuslukujen laskeminen
 - laskentakaavat
 - mitä otetaan mukaan (ei: ennakkomaksut, korottomat saamiset/velat)
3. Tunnuslukujen tulkinta ja johtopäätökset
 - useampi tunnusluku ja useampi vuosi
 - yrityksen elinkaaren vaihe ja toiminnan muutokset
 - toimiala ja yritysmuoto

Listattujen yhtiöiden tunnuslukuja

Osakekohtainen tulos

- tulos / osake)

P/E-luku

= price / earnings

- hinta / voitto -suhde

Osakekohtainen oma pääoma

- oma pääoma /osake